

dziedzinę autonomiczną. Przypisuje jej natomiast istotną rolę uświadamiania naukowcom, że mogą się mylić. Wydaje się jednak pewną niekonsekwencją w poglądach Dennetta, że z jednej strony każe filozofii być nastawioną na rozwiązywanie problemów, a z drugiej wymaga od niej podtrzymywania w nauce atmosfery niepewności.

Innymi, wspomnianymi już wcześniej funkcjami filozofii, są według Dennetta mediacja między humanistyką a naukami przyrodniczymi oraz popularyzacja osiągnięć nauki. Wydaje się, że w tych aspektach autor *Intuition Pumps and Other Tools for Thinking* na własnym przykładzie doskonale realizuje swoje postulaty, o czym świadczy ogromna popularność jego książek. Współcześnie, gdy akademicki status filozofii coraz częściej zależy od społecznego jej odbioru, takie próby wprowadzania problematyki filozoficznej „pod strzechy” są być może skuteczną metodą dostosowania się filozofów do kryzysu ich dyscypliny, ale nie ośmielam się rekomendować nikomu pójścia w ślady Dennetta.

Piotr Biłgorajski
doktorant Katedry Metodologii Nauk
na Wydziale Filozofii KUL

Kazimierz Ajdukiewicz, *Felsefeye giriş: Temel kavramlar ve kuramlar*, przeł. Ahmet Cevizci, İstanbul: Say Yayınları 2010, ss. 174. ISBN: 978-975-468-449-4.

Już ponad pół wieku minęło od ukazania się w Polsce pierwszego wydania książki Kazimierza Ajdukiewicza pt. *Zagadnienia i kierunki filozofii*. Niezbyt sprzyjająca filozoficznym dociekaniom atmosfera polityczna powojennej Polski nie pozwoliła, niestety, na upowszechnienie tej wydanej w 1949 r. pracy wybitnego polskiego filozofa, ideowo konkurencyjnej wobec usilnie promowanej wówczas i długo potem myśli marksistowskiej. Nie może zatem dziwić fakt, że praca Ajdukiewicza bardzo szybko zniknęła z księgarskich półek i na długie lata stała się antykwarycznym lub bibliofilskim rarytasem. Trzeba było czekać ponad trzydzieści lat, aż w 1983 r. światło dzienne ujrzało drugie jej polskie wydanie, trzecia zaś edycja pojawiła się na półkach polskich księgarń na początku XXI wieku, w 2003 r.

We wstępie do trzeciego wydania Jan Woleński zauważył, że książka Kazimierza Ajdukiewicza, która mimo przeszkód odegrała znaczącą rolę w intelektualnej formacji Polaków, jest dostępna nie tylko polskiemu czytelnikowi. Pojawiły się bowiem dość liczne jej tłumaczenia na języki obce. W 1973 r. ukazał się przekład na język angielski, a w 1979 r. tłumaczenie na język portugalski, w 1989 r. opublikowano przekład na język włoski, w 2004 r. – na język hiszpański, w 2010 r. zaś na język ukraiński. O ile owe przekłady raczej nie dziwią, o tyle pewną osobliwość stanowić może fakt, że w 1989 r. wydawnictwie Gündoğan Yayınları w Ankarze światło dzienne

ujrzał przekład pracy Kazimierza Ajdukiewicza na egzotyczny dla polskiej myśli filozoficznej język turecki. Co przy tym jeszcze ciekawsze, książka Kazimierza Ajdukiewicza, nosząca po turecku tytuł *Felsefeye giriş: Temel kavramlar ve kuramlar* („Wprowadzenie do filozofii. Podstawowe pojęcia i teorie”), doczekała się w Turcji już czterech wydań. Drugie wydanie bowiem ukazało się w 1994 r. w tym samym ankarским wydawnictwie Gündoğan Yayınları, natomiast wydanie trzecie i czwarte w wydawnictwie Say Yayınları w Stambule odpowiednio w 2007 i 2010 r. Ta ostatnia edycja stanowi przedmiot niniejszej prezentacji.

Książka ukazała się w ramach serii wydawniczej „Yeni düşünce” („Nowa myśl”). Zewnętrzną szatą graficzną nie wyróżnia się niczym szczególnym. Na pierwszej stronie prostej okładki w czarnym kolorze umieszczono u góry nazwisko autora i tytuł książki, a u dołu fragment niezidentyfikowanego dzieła malarskiego (wewnątrz książki brak informacji, jaki to obraz i jakiego malarza). Z kolei na tylnej stronie okładki znajdziemy czarno-białą fotografię autora, jego prezentację jako światowej sławy polskiego logika i filozofa, a także krótki opis książki, z którego możemy oczywiście dowiedzieć się, że jest to doskonałe i łatwe do przyswojenia wprowadzenie do filozofii. Ostatnie jednak zdanie tego opisu może wywołać lekką konsternację, dowiadujemy się bowiem, że wielką zaletą książki, w porównaniu z innymi anglojęzycznymi wprowadzeniami do filozofii, jest jakoby preferowanie przez jej autora materializmu dialektycznego i fenomenologii, kierunków zapomnianych w europejskiej tradycji filozoficznej¹. Informacja ta wydaje się co najmniej bałamutna, gdyż Kazimierz Ajdukiewicz, nawet podejmując zagadnienie materializmu, podchodzi doń raczej krytycznie i z całą pewnością nie jest jego intencją propagowanie ani materializmu, ani też fenomenologii.

We wprowadzeniu do książki wydawca umieszcza podstawowe informacje o autorze, dzięki czemu turecki czytelnik może dowiedzieć się, że Kazimierz Ajdukiewicz należy do grona wybitnych polskich filozofów, jak też, że jest przedstawicielem filozoficznej szkoły lwowsko-warszawskiej. Brakuje jednak rozwinięcia tych wiadomości, w postaci choćby ogólnego zarysu polskiej myśli filozoficznej, z prezentacją przynajmniej kilku nazwisk innych znanych polskich filozofów, a przede wszystkim bardziej szczegółowej informacji o samej szkole lwowsko-warszawskiej. Brak szerszej informacji na ten temat, w sposób szczególny ukierunkowanej na tureckiego czytelnika, we wprowadzeniu do tego typu książki jest poważnym mankamentem. Dla tureckiego czytelnika, który będzie zapoznawał się z tą książką jako wprowadzeniem do zagadnień filozoficznych, zdawkowa nota o przynależności jej autora do szkoły lwowsko-warszawskiej wydać się wobec tego musi raczej czymś zagadkowym i chyba zgoła mało informatywnym.

Sam tekst przekładu treściowo wydaje się zasadniczo pokrywać z tekstem oryginału. Oddzielnym wszelako problemem jest sprawa, z jakiego języka owego przekładu dokonano. Dowiadujemy się wprawdzie, że pracę na język turecki przełożył

---

¹ „Kitabın diğer felsefeye giriş kitapları karşısındaki bir başka avantajı da diyalektik materyalizm ve fenomenoloji gibi öğretilere öncelik vermesidir” (z tekstu na okładce).

Ahmet Cevizci (profesor filozofii na Uniwersytecie w Ankarze), brak jednak informacji, z jakiego języka. Można przypuszczać, że podstawą było raczej bardziej dostępne w Turcji wydanie w języku angielskim, chociaż kiedy ukazywało się pierwsze wydanie w języku tureckim, istniało też już drugie wydanie polskie. Język polski nie należy jednak w Turcji do języków znanych powszechnie...

Książka Kazimierza Ajdukiewicza w przekładzie na język turecki traktowana jest z pewnością jako ważny przyczynek do filozoficznej formacji przedstawicieli nieco obcego nam, Polakom i Europejczykom, świata kultury orientalnej, czego ewidentnym wyrazem jest fakt, że praca ta doczekała się w ciągu niespełna dwudziestu lat już czterech wydań². Cieszy zainteresowanie przedstawicieli intelektualnego świata tureckiego kręgiem europejskiej myśli filozoficznej, a nade wszystko, że weszła doń także tak ważna praca polskiego filozofa. Jest to fakt szczególny, ponieważ z książek polskich filozofów w przekładzie na język turecki obecne są tylko, oprócz omawianej pracy Kazimierza Ajdukiewicza, książki Zygmunta Baumanna. Należy jednak mieć nadzieję, że kiedyś w przyszłości pojawi się więcej przekładów prac polskich filozofów, jeśli uwzględnić fakt nieustannie wzrastającego w Turcji zainteresowania europejską myślą filozoficzną.

*Ks. Robert Puzia CM
Kijów-Worzel (Ukraina)*

---

² Jest też dostępne wydanie w formie ebooka (w formacie ePUB).